

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.8.3.2024

Pani Bożena Chorążak
Wójt Gminy Dydnia
Urząd Gminy Dydnia
Dydnia 224 36-204 Dydnia

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/035 Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia dziennego i całodobowego
w ramach Programu *Centra opiekuńczo-mieszkalne*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Dydnia ¹ , Dydnia 224, 36-204 Dydnia
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Chorążak, Wójt Gminy Dydnia, od 7 maja 2024 r. Poprzednio w okresie objętym kontrolą Wójtem Gminy Dydnia była Alicja Pocałun, od 19 listopada 2018 r. do 6 maja 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	– Dostępność wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza możliwość pobytu w centrach opiekuńczo-mieszkalnych. – Realizacja zadań wynikających z Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”², rozliczanie otrzymanych środków oraz uzyskanie zakładanych efektów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Paweł Adamski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/73/2024 z 7 czerwca 2024 r. 2. Barbara Lew, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/85/2024 z 26 czerwca 2024 (akta kontroli Tom I str. 4-11)

¹ Dalej: „Urząd” lub „Gmina”

² Dalej: „Program”

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podejmowane przez Gminę działania na rzecz utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego im. ks. Prałata Adama Drewniaka w Krzemiennej⁵ i ustanowienie podstaw prawnych i formalnych do jego funkcjonowania. Pozytywnie ocenić należy, iż udzielone w Centrum wsparcie osobom niepełnosprawnym było zgodne założeniami Programu.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podejmowane przez Gminę działania na rzecz utworzenia Centrum – Moduł I były prawidłowo i rzetelnie realizowane. Zadania związane z powstaniem i funkcjonowaniem Centrum określone w umowach zostały osiągnięte.

Pełne zrealizowanie przez Gminę zakładanych efektów m.in. poprzez powstanie Centrum, zapewnienie w nim dla uczestników 20 miejsc pobytu dziennego i całodobowego oraz specjalistycznej opieki nad nimi, skutkowało osiągnięciem celu głównego oraz celów szczegółowych określonych w Programie.

Pozytywna ocena ogólna znajduje również uzasadnienie w ocenach częściowych kontrolowanych obszarów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dostępność wsparcia dla osób z niepełno- sprawnościami, zwłaszcza możliwość pobytu w centrach opiekuńczo-mieszkalnych

1.1 Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy

Opis stanu faktycznego

Według stanów na koniec roku, w latach 2020-2023 Gminę zamieszkiwało odpowiednio: 7840; 7750; 7675 i 7617 osób. Liczba mieszkańców Gminy z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności w tym samym okresie wynosiła odpowiednio: 470; 411; 384 i 348 osób. W poszczególnych latach, na dzień 31 grudnia, liczba mieszkańców Gminy z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wynosiła: w 2020 r. (321 i 149); w 2021 r. (274 i 137); w 2022 r. (251 i 133) oraz w 2023 r. (232 i 116 osób).

(akta kontroli Tom I str. 12)

W okresie objętym kontrolą, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Dydni opracowywała i przedkładała Radzie Gminy roczne „Oceny zasobów pomocy społecznej”. Oceny były dokonywane w oparciu o analizę gminnej sytuacji społeczno-demograficznej, która w szczególności obejmowała: infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe ponoszone na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. W ocenach podawane były aktualne informacje o osobach, w tym niepełnosprawnych, i rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „Centrum”

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Rada Gminy otrzymywała również roczne sprawozdania z działalności GOPS.
(akta kontroli Tom I str. 13-80; 81-149; 150-216; 217-227)

Rada Gminy Dydnia przyjęła Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dydnia na lata 2016-2025.⁷ Dokument zawierał m.in. diagnozę i identyfikację problemów społecznych w odniesieniu do grup społecznie wrażliwych np. osób niepełnosprawnych. Określone zostały cele strategiczne i szczegółowe. Jako cel strategiczny wskazane zostało „Podniesienie jakości życia społeczności lokalnej Gminy Dydnia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”. Wśród celów szczegółowych podano m.in. poprawę dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. Określone zostały wskaźniki realizacji celów szczegółowych.

Strategia określała również m.in.: strategię działania do celów szczegółowych, zadania realizacyjne, harmonogram najważniejszych zadań związanych z realizacją Strategii, źródła finansowania, system wdrożenia, monitoringu i ewaluacji.

Po przystąpieniu przez Gminę do Programu, Strategia nie była aktualizowana.

Z treści wyżej opisanych dokumentów nie wynikała wprost konieczność utworzenia w Gminie placówki o charakterze Centrum opiekuńczo-mieszkalnego.

(akta kontroli Tom I str. 228-318)

1.2 Formy pomocy osobom z niepełnosprawnościami mieszkającym na terenie Gminy

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą, w Gminie dostępne były zinstytucjonalizowane formy wsparcia i opieki dla osób niepełnosprawnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzywem rozpoczął działalność w grudniu 2017 r. Był placówką wsparcia dziennego dla 35 osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałymi w szczególności na terenie Gminy. Dom przeznaczony był dla osób przewlekłe, psychicznie chorych typ – A, osób z niepełnosprawnością intelektualną – typ B oraz osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych – typ C. Placówka zapewniała także kompleksowe wsparcie i świadczyła usługi dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i ze spektrum autyzmu we wszystkich typach, tj. A,B,C.

Dom w Krzywem prowadził działalność przez pięć dni w tygodniu, z wyjątkiem sobót i niedziel oraz dni ustawowo wolnych od pracy. Działania prowadzone w ŚDS opierały się głównie na podtrzymywaniu i wypracowaniu umiejętności przydatnych w nawiązywaniu kontaktów interpersonalnych oraz ułatwiających funkcjonowanie w życiu codziennym.

Uczestnicy mieli możliwość rozwijania swoich zainteresowań, podnoszenia swojej sprawności fizycznej oraz nawiązania kontaktów z innymi osobami w podobnej sytuacji życiowej. Praca terapeutyczna w Środowiskowym Domu Samopomocy w Krzywem opierała się w dużej mierze na integracji ze środowiskiem lokalnym oraz innymi tego typu placówkami. Ośrodek zapewniał uczestnikom codziennie ciepły posiłek przygotowany w ramach treningu kulinarnego, dowóz na zajęcia samochodem dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz oferował szeroki wachlarz zajęć w różnych pracowniach terapeutycznych.

(akta kontroli Tom I str.319-320)

Gmina Dydnia przystąpiła do Programu Centra opiekuńczo-mieszkalne w roku 2020, dla zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego, przy jednoczesnym wsparciu w zakresie

⁷ Uchwała Nr XII/80/2015 z dnia 11 grudnia 2015 r.

potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobieganiu wtórnym powikłaniom, stymulowaniu i rozwijaniu sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych. W dniu 1 kwietnia 2022 roku utworzone przez Gminę Centrum w Krzemiennej rozpoczęło działalność.

Centrum jest ośrodkiem wsparcia świadczącym usługi opiekuńcze dorosłym osobom niepełnosprawnym realizowane w ramach pobytu dziennego i całodobowego. Centrum zapewnia 7 miejsc pobytowych dla osób korzystających z zakresu usług pobytu dziennego. W ramach tej formy wsparcia uczestnicy korzystają z pobytu przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. W trakcie pobytu mogą skorzystać z przewidzianej dla uczestników dziennych infrastruktury COM (sala do zajęć ze specjalistami, sala rehabilitacyjna, stołówka, swobodny dostęp do kuchni itp.).

Część mieszkaniowa przewidziana jest dla 13 mieszkańców. Składa się ona z pokoi jedno i dwuosobowych wyposażonych i dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej zdolności poruszania się. Osoby korzystające z zakresu usług pobytu całodobowego zamieszkują w Centrum przez 7 dni w tygodniu. Mają zapewnione pełne wyżywienie, dostęp do infrastruktury przewidzianej dla mieszkańców (kuchnia, pralnia, sprzęt rehabilitacyjny itp.) oraz pomoc opiekunów.

(akta kontroli Tom I str. 321)

W Gminie funkcjonują Klub Seniora w Jabłonce i Klub Seniora w Temeszowie, których uczestnikami są również osoby 60+ posiadające orzeczenie o niepełnosprawności (7 osób). Placówki zostały utworzone w ramach realizacji przez Gminę Programu Wieloletniego Senior+ na lata 2015-2020. Klub w Jabłonce został otwarty 20.01.2020 r. Klub w Temeszowie rozpoczął działalność 17.08.2021 r.

Gmina realizowała projekt grantowy „Dostępna szkoła – innowacyjne rozwiązania w kreowaniu przyjaznej przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb uczniów oraz otoczenia” w dwóch szkołach podstawowych. Celem projektu było eliminowanie barier w zakresie szeroko rozumianej dostępności funkcjonowania szkół. Projekt był realizowany od 01.05.2021 r. do 30.04.2023 r.

Gmina uczestniczyła również w programie, w ramach którego zakupiony został autobus do przewozu uczniów niepełnosprawnych.

W ramach kolejnego projektu grantowego pn. „Dostępna Gmina Dydnia” realizowane były zadania w zakresie poprawy dostępności do usług publicznych świadczonych przez jednostki samorządu terytorialnego dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu w Urzędzie Gminy wykonane zostały prace polegające na dostosowaniu pomieszczeń do oczekiwań i możliwości zdrowotnych osób z niepełnosprawnościami. Między innymi: w pomieszczeniu sanitarnym zainstalowane zostało urządzenie przywoławcze, w ciągach komunikacyjnych zamontowano oznaczenia kontrastowe stopni i drzwi oraz dotykowe pasy ostrzegawcze przed schodami. Na klamkach zainstalowane zostały otwieracze do drzwi bez potrzeby użycia dłoni. Wykonana została rampa progowa dla wózków inwalidzkich oraz krzesło ewakuacyjne. W ramach dostępności komunikacyjno-informacyjnej zakupiono m.in. pętle indukcyjną, przenośną, eliminującą zakłócenia akustyczne – osoba słabosłysząca słyszy tylko sygnał pożądaný oraz zestaw komputerowy z dwoma monitorami przystosowany do usługi tłumacza języka migowego on-line.

(akta kontroli Tom I str. 322-325)

1.3 Przygotowanie do przystąpienia do Programu Centra opiekuńczo-mieszkalne oraz informowanie o jego realizacji

Opis stanu faktycznego

Według gromadzonych przez Gminę danych, w latach 2020-2023 na jej terenie zamieszkiwała znaczna liczba osób z niepełnosprawnościami. Osoby te były objęte rodzajami pomocy społecznej takimi jak: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki stałe i pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne dla opiekunów osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, pobyty w Klubach Senior+, Środowiskowym Domu Samopomocy czy Domach Pomocy Społecznej. W szczególności zwrócona została uwaga na sytuację osób niepełnosprawnych wynikającą z utrudnionej dostępności do całodobowej lub dziennej opieki. Najczęściej zgłaszanymi przez mieszkańców Gminy potrzebami w zakresie niesienia pomocy osobom niepełnosprawnym, a zwłaszcza samotnym była konieczność zapewnienia im kompleksowej i specjalistycznej opieki i pielęgnacji, zagospodarowanie czasu wolnego i niesienie wsparcia terapeutycznego. Dostrzegano również potrzebę czasowego wyręczenia opiekunów osób niepełnosprawnych z opieki nad osobą zależną. Pod uwagę były brane opinie i propozycje zgłaszane podczas zebrań wiejskich, wnoszone do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej czy wnioski wynikające z odbytych interwencji, które dotyczyły funkcjonowania i zapewnienia przez GOPS pomocy dla osób niepełnosprawnych przez opiekę dzienną i całodobową.

Przed przystąpieniem Gminy do Programu, w ramach konsultacji z GOPS oraz na podstawie posiadanych przez Ośrodek danych, Urząd dokonał diagnozy środowiska lokalnego. Do opracowania koncepcji tworzenia ośrodka wsparcia dziennego i całodobowego podstawowym dokumentem była „Diagnoza Potrzeb Społecznych na lata 2016-2025”. Urząd pozyskał z GOPS wiedzę na temat liczby osób, które korzystając ze świadczeń pomocy społecznej posiadały orzeczenia o niepełnosprawności. Przeprowadzone zostały anonimowe ankiety podczas zebrań wiejskich. Wnioski wynikające z przeprowadzonych ankiet potwierdzały potrzebę utworzenia w Gminie Centrum. Pracownicy socjalni przyjmowali zgłoszenia o potrzebie udzielania wsparcia w postaci pobytu w ośrodku świadczącym opiekę w formie dziennej i całodobowej.

Informacje o wsparciu uzyskanym ze środków Programu były zamieszczane na stronach internetowych Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dydni. Informacje o dofinansowaniu były częścią materiałów ukazujących się w kwartalniku gminnym „Nasza Gmina Dydnia”.

W swoich materiałach informacyjnych jak również ogłoszeniach i wystąpieniach publicznych, Gmina informowała o pochodzeniu środków z Funduszu Solidarnościowego od Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Rozpoczynając realizację inwestycji polegającej na utworzeniu Centrum, Gmina ustawiła tablicę informacyjną, zawierającą dane określone w piśmie Wojewody Podkarpackiego z 19.08.2020 r.⁸

Mieszkańcy Gminy byli informowani o możliwości udzielenia wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami z Programu w ramach funkcjonowania Centrum, poprzez umieszczanie materiałów na tablicach ogłoszeń w Urzędzie, GOPS w Dydni, w przychodniach lekarskich. Stosowne informacje były przekazywane uczestnikom zebrań wiejskich. Informacje były zamieszczane na stronach internetowych⁹, portalu społecznościowym Facebook – Gmina Dydnia czy w gazetce gminnej „Nasza Gmina Dydnia”. Informacje przekazywano również podczas rozmów telefonicznych i wizyt

⁸ Tablica powinna zawierać informacje dotyczące: źródła finansowania i nazwę realizowanego Projektu; kwoty dofinansowania i wartość całkowita Projektu; datę podpisania umowy. Na tablicy powinny być przedstawione Flaga i Godło RP.

⁹ <https://gminadydnia.pl>; <http://www.gops-dydnia.pl>

mieszkańców w GOPS jak i wizyt w Centrum. Informacje udzielane zainteresowanym dotyczyły przeznaczenia i charakteru działalności Centrum, warunków ubiegania się oraz dokumentów wymaganych w procedurze rozpatrywania wniosków o skorzystanie z takiego rodzaju wsparcia. Informowano o liczbie miejsc, charakterze pobytu w Centrum (pobyt całonocny lub dzienny), warunkach ponoszenia przez uczestników Programu odpłatności za pobyt w Centrum. Wnioski o pobyt w COM były dostępne na stronie internetowej GOPS w Dydnia.

(akta kontroli Tom I str. 326-361)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Gminy w obszarze objętym kontrolą.

Gmina posiadała wystarczającą wiedzę o sytuacji niepełnosprawnych mieszkańców Gminy i wynikających stąd potrzeb w zakresie świadczeń opiekuńczych. Źródłami informacji w powyższych sprawach, były opracowywane przez GOPS i przedkładane Radzie Gminy materiały: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy na lata 2016-2025 oraz coroczne Oceny zasobów pomocy społecznej. Gmina wykorzystywała do swoich działań w zakresie pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych bezpośrednie sygnały od mieszkańców, kierowane głównie do GOPS.

Pozytywnie należy ocenić podjęcie przez Gminę inicjatywy utworzenia Centrum, w ramach Programu *Centra opiekuńczo-mieszkalne*. Urząd oraz GOPS w szerokim zakresie przekazywali mieszkańcom Gminy informacje o możliwych formach uzyskania wsparcia, w tym w ramach Programu.

OBSZAR

2. Realizacja zadań wynikających z Programu Centra opiekuńczo-mieszkalne, rozliczanie otrzymanych środków oraz uzyskanie zakładanych efektów

2.1 Przygotowanie i złożenie dokumentów aplikacyjnych na środki z Programu

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Gmina składała dokumenty aplikacyjne w formie zgłoszeń zadania inwestycyjnego oraz wniosków na środki finansowe na formularzach stanowiących załączniki nr 1 i nr 7 do Programu. Kompletne dokumenty aplikacyjne stanowiące odpowiednio załączniki nr 2 i nr 3 do zawieranych przez Gminę z Wojewodą Podkarpackim umów były podpisane przez Wójta Gminy Dydnia oraz Skarbnika Gminy.

(akta kontroli Tom I str. 362-432)

Centrum zostało utworzone na nieruchomości stanowiącej własność Gminy, zabudowanej budynkiem dawnej szkoły, o powierzchni 924,22 m². W wyniku przebudowy budynek został rozbudowany o 59,38 m², a jego całkowita powierzchnia wynosiła 983,6 m². Dla przyszłego Centrum przeznaczona została część budynku, z osobnym wejściem, o powierzchni 806,37 m². Pozostała część budynku została przeznaczona na gabinety lekarski i stomatologiczny, z osobnymi wejściami, dostępne również dla uczestników Centrum. Koszt przebudowy gabinetów wynoszący 277,9 tys. zł. został poniesiony ze środków własnych Gminy.

W ramach przygotowań formalno-prawnych związanych z realizacją zadania, Gmina opracowała projekt koncepcyjny, koncepcję zagospodarowania terenu, rzuty projektowanych budynków i wnętrza budynku oraz wstępny szacunkowy kosztorys, które zostały włączone do załącznika nr 7: „Zgłoszenie zadania inwestycyjnego do Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne” – Moduł I”¹⁰. W oparciu o posiadany projekt koncepcyjny, Gmina, jako Wnioskodawca przeanalizowała zakres rzeczowy i rodzaje niezbędnych robót oraz wartość kosztorysową zadania, w rozbiciu na poszczególne elementy inwestycji związanych z utworzeniem Centrum.

Zakres rzeczowy całej inwestycji obejmował (w nawiasach szacunkowy koszt):

1. Przygotowanie (aktualizację) posiadanej dokumentacji projektowej, zmianę pozwolenia na budowę, nadzór budowlany (41,6 tys. zł);
2. Roboty budowlane (1 440,1 tys. zł);
3. Wyposażenie niezbędne do funkcjonowania Centrum (200 tys. zł);
4. Koszty obsługi Programu (5,7 tys. zł).

Gmina wnioskowała o środki finansowe na utworzenie Centrum o powierzchni całkowitej 500 m² w kwocie 892,97 tys. zł (500 m² x 1 785,94 zł/m²), jako koszt kwalifikowalny. Pozostałe koszty związane z utworzeniem Centrum wynoszące 547,2 tys. zł stanowić miały wkład własny Wnioskodawcy.

Załącznik nr 7 określał, iż w Centrum na parterze znajdzie się część z pomieszczeniami dziennymi (sale zajęć, rehabilitacji, stołówka, sanitariaty, szatnia, kuchnia, zmywalnia, kotłownia, pomieszczenie gospodarcze, socjalne i sanitarne, magazyn, winda) natomiast na poddaszu będzie część mieszkalna zapewniająca pokoje dla uczestników (łącznie 8 pokoi, w tym 3 pokoje jednoosobowe i 5 pokoi dwuosobowych). Pokoje o powierzchni min. 15 m² wyposażone będą w łazienkę. Dodatkowo na poddaszu znajdować się miały: salon, pomieszczenie gospodarcze, toalety, magazyn na bieliznę, pokój dla personelu.

Planowany harmonogram rzeczowo-finansowy zadania określał rozpoczęcie jego realizacji w II kwartale 2020 roku, zaś zakończenie w II kwartale 2021 r. Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie budynku powinno nastąpić w IV kwartale 2021 r., a otwarcie Centrum w I kwartale 2022 r.

Centrum miało zapewnić usługę zamieszkiwania całodobowego, z zapewnieniem żywienia dla 13 dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz usługę pobytu dziennego dla 7 dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z terenu Gminy. W przypadku wolnych miejsc Centrum stwarzało możliwość przyjęcia jako uczestników mieszkańców innych miejscowości powiatu brzozowskiego. Zakładano, że Centrum będzie pozbawione barier architektonicznych, w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przeznaczenie oraz wyposażenie budynku Centrum miało zapewniać uczestnikom możliwość godnego i samodzielnego zamieszkiwania, wypoczynku, utrzymania higieny osobistej, przygotowania posiłków, kontaktów z innymi mieszkańcami, rehabilitacji, rozwoju zainteresowań, opieki oraz pomocy medycznej adekwatnej do potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz wieku.

Planowano, że Uczestnicy Programu w Centrum będą mogli korzystać ze zróżnicowanych form terapii zajęciowej i integracji, dostosowanych do stopnia ich sprawności oraz zainteresowań. Terapie będą prowadzone przez wykwalifikowanych specjalistów.

Składając wniosek, Gmina podnosiła, iż utworzenie Centrum jest zasadne, gdyż w Gminie zamieszkują 362 osoby powyżej 18 roku życia, ze znacznym lub

¹⁰ Załącznik nr 7 do Wniosku Gminy na środki finansowe z Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne” w ramach Solidarnościowego Funduszu wsparcia Osób Niepełnosprawnych Moduł I – utworzenie obiektu centrum, tzw. bazy lokalowej i jej wyposażenie z 22.01.2020 r.

umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Mieszkańcy Gminy, w szczególności rodziny osób niepełnosprawnych oraz sami niepełnosprawni wielokrotnie zgłaszali potrzebę utworzenia placówki, która świadczyłaby usługę pobytu całodobowego oraz zapewniałaby osobom niepełnosprawnym odpowiednią opiekę. W powiecie brzozowskim, na terenie którego znajduje się Gmina Dydnia, funkcjonują wyłącznie ośrodki wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych. Placówki, które zapewniają całodobowy pobyt osób niepełnosprawnych znajdują się w powiatach rzeszowskim czy krośnieńskim, jednak ze względu na brak miejsc nie jest możliwe w krótkim czasie skorzystania z ich oferty.

We wnioskach uwzględniana była prognoza rocznych przychodów i kosztów eksploatacji Centrum. Źródłem przychodów miał być Fundusz Solidarnościowego we wniosku przedstawiony w rozbiciu na środki przeznaczone na utrzymanie uczestników w ramach pobytu całodobowego oraz pobytu dziennego w Centrum. Koszty rozbite były na składowe, tj. koszty wynagrodzeń kadry Centrum, koszty zużycia podstawowych mediów (gaz, prąd, ścieki), koszty wyżywienia, okresowe przeglądy urządzeń budowlanych i sprzętu, w tym specjalistycznego, transport uczestników Programu do Centrum.

(akta kontroli Tom I str. 362-374)

Dokumenty aplikacyjne przed podpisaniem umów oraz w trakcie realizacji ich postanowień, były przez Gminę zmieniane kilka razy. Zmiany były dokonywane po pisemnych wezwaniach do ich dokonania, kierowanych przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie (PUW). Zmiany dotyczyły m.in. przesunięć w planach wydatków i przychodów, sposobu zarządzania Centrum, korekty harmonogramu wypłat środków dla Gminy.

Pierwszy wniosek aplikacyjny na środki finansowe z Programu w ramach realizacji Centrum – Moduł I został złożony przez Gminę do PUW 04.12.2019 r. W piśmie z 16.12.2019 r. Wojewoda Podkarpacki wskazał w 16 punktach braki i uchybienia we wniosku Gminy¹¹, wyznaczając na ich skorygowanie termin do 23.12.2019 r. W dniu 20.12.2019 r. Gmina udzieliła wyjaśnień i uzupełnień, przedkładając równocześnie kolejną wersję wniosku.

Kolejny, zaktualizowany wniosek Gmina przedłożyła do PUW 9.01.2020 r. w którym Wojewoda Podkarpacki wskazał w 6 punktach „kolejne niezgodności i błędy”¹², wyznaczając na ich skorygowanie termin do 21.01.2020 r.

Gmina 20.01.2020 r. złożyła następną, uzupełnioną wersję wniosku. Pozytywnie rozpatrzony i zaakceptowany wniosek Gminy, stał się załącznikiem do umowy z 28.07.2020 r. na realizację Programu MODUŁ I – Utworzenie Centrum.

(akta kontroli Tom I str. 433-442; 443-445; 446-459; 460-463; 464-478; 479-485)

Wskazane przez Gminę w dokumentach aplikacyjnych koszty, były kosztami kwalifikowalnymi, określonymi w treści Programu i ogłoszeniach o naborze wniosków.

(akta kontroli Tom I str. 362-432)

W związku zakwalifikowaniem złożonych wniosków, Gmina złożyła oświadczenia o przyjęciu środków na dofinansowanie zadania:

¹¹ Braki i uchybienia dotyczyły m.in.: kwot kosztów obsługi Programu przekraczający założony limit; brak wskazania w opisie technicznym projektu koncepcyjnego i w uproszczonym kosztorysie inwestorskim instalacji (monitoring, sygnalizacja pożaru oraz przyzywowej); opisu planowanej oferty terapii zajęciowej uczestników Centrum; nie spełniania założeń Programu dot. stanu kadry zatrudnionej w Centrum; brak propozycji terenu wokół Centrum.

¹² Niezgodności i błędy dotyczyły m.in.: kwot kosztu zmiany przeznaczenia obiektu poprzez przystosowanie do standardu Centrum; poprawy i dostosowania zapisów w załączniku nr 7 i opisie technicznym do koncepcji, do powierzchni i rozkładu pomieszczeń na poddaszu Centrum; prognozy rocznych kosztów i przychodów eksploatacji obiektu; powierzchni jednego z pokoi mieszkalnych poniżej 15m²

- 19.05.2020 r. w zakresie utworzenia Centrum w roku 2020-2021 (MODUŁ I), w wysokości 1 140,2 tys. zł. Zatwierdzenie wniosku Gminy nastąpiło 13.05.2020 r.¹³
- 4.01.2022 r. w zakresie funkcjonowania Centrum w roku 2022 (MODUŁ II), w wysokości 800,67 tys. zł. Zatwierdzenie wniosku Gminy nastąpiło 25.12.2021 r.¹⁴
- 19.01.2023 r. w zakresie funkcjonowania Centrum w 2023 r. (MODUŁ II), w wysokości 1 065,3 tys. zł. Zatwierdzenie wniosku Gminy nastąpiło 12.01.2023 r.¹⁵
- 22.01.2024 r. w zakresie funkcjonowania Centrum w 2024 r. (MODUŁ II), w wysokości 1 06,4 tys. zł. Zatwierdzenie wniosku Gminy nastąpiło 17.01.2024 r.¹⁶

Oświadczenia zostały podpisane przez Wójta Gminy oraz Skarbnika Gminy.

(akta kontroli Tom I str. 486-489)

W dniu 28.07.2020 r. Gmina zawarła z Wojewodą Podkarpackim umowę w sprawie wysokości i trybu przekazywania w ramach Programu środków Funduszu Solidarnościowego MODUŁ I – Utworzenie Centrum, której przedmiotem było:

- określenie wysokości i trybu przekazywania Gminie środków z Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania utworzenia Centrum oraz koszty związane z obsługą Programu;
- ustalenie sposobu rozliczania i zwrotu niewykorzystanej części środków Funduszu Solidarnościowego.

Zadanie obejmowało rozbudowę i przebudowę wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku byłej szkoły w miejscowości Krzemienna, stanowiącego własność Gminy, na budynek Centrum, o powierzchni całkowitej 806,37 m² dla 20 uczestników, w tym 7 uczestników na pobyt dzienny i 13 uczestników na pobyt całonocowy, wraz z jego wyposażeniem w niezbędne urządzenia budowlane i środki trwałe służące wielokrotnemu wykorzystaniu, wykazane w załączniku nr 7 do Programu, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy.

W okresie od 18.01.2021 r. do 24.01.2022 r. umowa była czterokrotnie aneksowana.

Zmiany warunków umowy dotyczyły:

- zasad i warunków przekazywania Gminie przez Wojewodę środków z Funduszu Solidarnościowego (§ 3 ust. 1 ust. 3 oraz § 13 ust. 2 pkt 4 umowy), oraz
- obowiązków i uprawnień informacyjnych (§ 5 ust. 2–4 umowy) – Aneks nr 1 z 18.01.2021 r.;
- warunków realizacji umowy w zakresie stosowania przepisów o zamówieniach publicznych (§ 2 ust. 12–17 umowy) – Aneks nr 2 z 26.03.2021 r.;
- terminu realizacji zadania – z 31.12.2021 r. na 31.03.2022 r. (§ 2 ust. 5 umowy), oraz
- załącznika nr 3 do umowy, stanowiącego wniosek Gminy o środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego – Aneks nr 3 z 15.11.2021 r.;
- załącznik nr 2 do umowy stanowiący Zgłoszenie zadania inwestycyjnego – Aneks nr 4 z 24.01.2022 r.

¹³ Informacja na stronie internetowej: <https://niepelnosprawni.gov.pl/a.1021,komunikat-o-zatwierdzeniu-listy-rekomendowanych-wnioskow-w-ramach-realizacji-programu-centra-opiekunczo-mieszkalne>

¹⁴ Informacja na stronie internetowej: <https://niepelnosprawni.gov.pl/a.1340,lista-zatwierdzonych-wnioskow-w-ramach-realizacji-programow-centra-opiekunczo-mieszkalne-ogloszonych-w-2019-r-i-w-2021-r-dotyczy-wnioskow-zlozonych-na-finansowanie-zadan-w-ramach-modulu-ii-funkcjonowanie-centrum>

¹⁵ Informacja na stronie internetowej: <https://niepelnosprawni.gov.pl/a.1441,lista-zatwierdzonych-wnioskow-w-ramach-programu-centra-opiekunczo-mieszkalne-ogloszonego-w-2019-r-oraz-w-2021-r-modul-ii-funkcjonowanie-centrum>

¹⁶ Informacja na stronie internetowej: <https://niepelnosprawni.gov.pl/a.1513,lista-rekomendowanych-wnioskow-w-ramach-programu-centra-opiekunczo-mieszkalne-ogloszonego-w-2019-r-oraz-w-2021-r-modul-ii-funkcjonowanie-centrum-w-2024-r>

(akta kontroli Tom I str. 490-514)

W sprawie wysokości i trybu przekazywania w ramach Programu środków Funduszu Solidarnościowego MODUŁ II – Funkcjonowanie Centrum, Gmina w latach 2022-2024 zawarła z Wojewodą Podkarpackim trzy umowy, przedmiotem których było:

- określenie wysokości i trybu przekazywania Gminie środków Funduszu Solidarnościowego z przeznaczeniem na realizację zadania w zakresie funkcjonowania Centrum oraz koszty związane z obsługą Programu;
- ustalenie sposobu rozliczania i zwrotu niewykorzystanej części środków Funduszu Solidarnościowego.

Umowa z 1.03.2021 r. była dwukrotnie aneksowana. Wprowadzane na podstawie § 14 ust. 1 umowy zmiany dotyczyły zapisów zawartych w załączniku nr 2 do umowy, zgodnie z jego aktualizacjami (z 10.06.2022 r. - Aneks nr 1 oraz z 2.11.2022 - Aneks nr 2).

Umowa z 19.01.2023 r. była dwukrotnie aneksowana. Wprowadzane na podstawie § 14 ust. 1 umowy zmiany dotyczyły zapisów zawartych w załączniku nr 2 do przedmiotowej umowy, zgodnie z jego aktualizacjami:

- z 13.03.2023 r. - Aneks nr 1; części I pkt 2 poz. „Planowany efekt użytkowy dla osób niepełnosprawnych”, oraz części I pkt 3 poz. „Prognoza rocznych kosztów i przychodów eksploatacji obiektu” wraz z opisem przyjętych założeń.
- z 13.10.2023 r. - Aneks nr 2; części I pkt 3 poz. „Planowany sposób zarządzania obiektem”, oraz części I pkt 3 poz. „Prognoza rocznych kosztów i przychodów eksploatacji obiektu” wraz z opisem przyjętych założeń.

(akta kontroli Tom I str. 515-563; 564-618)

Umowa z 15.02.2024 r. była aneksowana na podstawie § 14 ust. 1 umowy. Zmiany dotyczyły zapisów zawartych w załączniku nr 2, zgodnie z jego aktualizacją z 6.06.2024 r. - Aneks nr 2. Dotyczyły one części I pkt 3 poz. „Planowany sposób zarządzania obiektem”, oraz części I pkt 3 poz. „Prognoza rocznych kosztów i przychodów eksploatacji obiektu” wraz z opisem podjętych założeń.

(akta kontroli Tom II str. 1-33)

2.2 Realizacja zadań ujętych w umowie i wydatkowanie środków z Programu

Opis stanu
faktycznego

W ramach Modułu I – utworzenie obiektu Centrum, Gmina zaplanowała wydatki ze środków Programu w łącznej wysokości 1 140,3 tys. zł, w tym:

- koszt zmiany przeznaczenia obiektu poprzez przystosowanie do standardu Centrum (przebudowa, remont) – 934,6 tys. zł,
- zakup wyposażenia Centrum – 200 tys. zł;
- koszty obsługi Programu – 5,7 zł.

Wydatki zostały zaplanowane na okres od I kwartału 2020 r. do I kwartału 2022 r.

W ramach Modułu II – funkcjonowanie Centrum, Gmina zaplanowała wydatki ze środków Programu w łącznej wysokości 1 866 tys. zł., w tym:

- koszty funkcjonowania Centrum – 1 856,7 tys. zł,
- koszty obsługi Programu – 9,3 tys. zł.

Wydatki zostały zaplanowane na okres od II kwartału 2022 r. do końca 2023 r.

(akta kontroli Tom I str. 362-432)

W poszczególnych latach okresu 2020-2023 Wojewoda Podkarpacki na realizację zadania oraz obsługę Programu przekazał łącznie odpowiednio: 203,7 tys. zł; 1 109,7 tys. zł; 800,6 tys. zł i 1 065,3 tys. zł, w tym:

- na utworzenie Centrum w latach 2020 i 2021 przekazano odpowiednio 198 tys. i 1 104,1 tys. zł;

- na funkcjonowanie Centrum w latach 2022 i 2023 przekazano odpowiednio 796,7 tys. zł i 1 060 tys. zł;
- na obsługę Programu Wojewoda Podkarpacki przekazał: po 5,6 tys. zł w latach 2020 i 2021, 3,9 tys. zł w 2022 r. i 5,3 tys. zł w 2023 r.

Według harmonogramów stanowiących załączniki do umów zawartych pomiędzy Wojewodą Podkarpackim a Gminą, przekazywanie kolejnych transz środków Funduszu Solidarnościowego powinno zostać zrealizowane według poniższych zasad:

- 1) Zgodnie z umową z 28.07.2020 r.:
 - pierwsza transza w łącznej kwocie 203,7 tys. zł do dnia 14.08.2020 r.
 - druga transza w łącznej kwocie 936,6 tys. zł do dnia 12.02.2021 r.

Zgodnie z aneksem z 18.01.2021 r. do umowy z 28.07.2020 r.:

 - pierwsza transza¹⁷ w łącznej kwocie 30,5 tys. zł do dnia 14.08.2020 r.
 - druga transza¹⁸ w łącznej kwocie 1 109,7 tys. zł do dnia 12.02.2021 r.
- 2) Zgodnie z umową z 01.03.2022 r.:
 - pierwsza transza w łącznej kwocie 400,3 tys. zł do dnia 31.03.2022 r.
 - druga transza w łącznej kwocie 400,3 tys. zł do dnia 30.06.2022 r.
- 3) Zgodnie z umową z 19.01.2023 r.:
 - pierwsza transza w łącznej kwocie 553,3 tys. zł do dnia 03.02.2023 r.
 - druga transza w łącznej kwocie 530 tys. zł do dnia 14.07.2023 r.

(akta kontroli Tom I str. 515-563; 564-618; Tom II str. 34)

Gmina wykorzystała środki otrzymane od Wojewody Podkarpackiego w następujący sposób:

- 1) Z otrzymanej w 2020 r. kwoty 203,7 tys. zł na utworzenie Centrum (Moduł I) oraz obsługę Programu, Gmina wykorzystała 30,5 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 173,2 tys. zł zostały przez Gminę zwrócone na rachunek Wojewody 25.11.2020 r.

Przyczyną niewykorzystania środków w kwocie 173,2 tys. zł było unieważnienie ogłoszonego postępowania o udzielenie zamówienia, prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem była realizacja zadania pn. „Rozbudowa i przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku szkoły w miejscowości Krzemienna na budynek Centrum opiekuńczo-mieszkalne”. Ponownie ogłoszono przetarg, co spowodowało przesunięcie terminu rozpoczęcia robót budowlanych. Ponadto pandemia COVID-19 spowodowała braki kadrowe oraz opóźnienie w realizacji inwestycji. Gmina Dydnia pismem z 26.10.2020 r. wystąpiła do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej o zmianę harmonogramu przekazywania środków Funduszu Solidarnościowego do drugiej transzy

z przeznaczeniem na sfinansowanie robót w 2021 roku.

- 2) Z otrzymanej w 2021 r. kwoty 1 109,7 tys. zł na utworzenie Centrum (Moduł I) oraz obsługę Programu, Gmina wykorzystała 1 040,5 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 69,2 tys. zł zostały przez Gminę zwrócone na rachunek Wojewody w dniach

¹⁷ Z uwagi na niewykorzystanie przez Gminę środków przeznaczonych na realizację zadania w 2020 r. w kwocie 167 496 zł oraz środków tytułem kosztów obsługi dla Gminy w kwocie 5 672 zł oraz zwrot ww. środków w dniu 27.11.2020 r. na rachunek Ministra Rodziny i Polityki Społecznej wysokość I transzy zmniejszono do faktycznego wykonania umowy w 2020 r.

¹⁸ Z uwagi na niewykorzystanie przez Gminę środków przeznaczonych na realizację zadania w 2020 r. w kwocie 167 496 zł oraz środków tytułem kosztów obsługi dla Gminy w kwocie 5 672 zł oraz zwrot ww. środków w dniu 27.11.2020 r. na rachunek Ministra Rodziny i Polityki Społecznej wysokość II transzy ustalono zgodnie z aktualizacją harmonogramu przekazywania środków Funduszu Solidarnościowego, przekazanej 18.12.2020 r.

14.01 i 27.01.2022 r. Gmina zwróciła również 14.01.2022 r. kwotę 14,72 zł tytułem odsetek bankowych od niewykorzystanych środków na utworzenie Centrum. Przyczyną niewykorzystania środków w kwocie 69,2 tys. zł były oszczędności poprzetargowe.

3) W 2022 r. z kwoty 800,6 tys. zł na funkcjonowanie Centrum (Moduł II) oraz obsługę Programu, Gmina wykorzystała 571,9 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 228 728,58 zł zostały przez Gminę zwrócone na rachunek Wojewody 30.12.2022 r. Gmina zwróciła również:

- kwotę 36,84 zł tytułem odsetek bankowych od niewykorzystanych środków na funkcjonowanie Centrum w dniu 30.12.2022 r.
- kwotę 0,18 zł tytułem odsetek bankowych od niewykorzystanych środków na obsługę Programu w dniu 31.12.2022 r.

Przyczyną niewykorzystania środków w kwocie 228,2 tys. zł było niepełne obsadzenie miejsc w systemie całodobowym od dnia otwarcia Centrum (01.04.2022 r.) oraz nieobecności uczestników Programu w ramach pobytu dziennego i całodobowego.

4) Z otrzymanej w 2023 r. kwoty 1 065,3 tys. zł na funkcjonowanie Centrum (Moduł II) oraz obsługę Programu, Gmina wykorzystała 1 033,6 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 31,7 tys. zł zostały przez Gminę zwrócone na rachunek Wojewody 28.12.2023 r. Gmina zwróciła również:

- kwotę 187,44 zł tytułem odsetek bankowych od niewykorzystanych środków na funkcjonowanie Centrum w dniu 28.12.2022 i 03.01.2023 r.;
- kwotę 0,97 zł tytułem odsetek bankowych od niewykorzystanych środków na obsługę Programu w dniu 03.01.2023 r.

Przyczyną niewykorzystania środków w kwocie 31,7 tys. zł były oszczędności spowodowane nieobecnością uczestników Programu w zajęciach dziennych i całodobowych oraz przerwy w obsadzeniu wszystkich miejsc w systemie całodobowym spowodowane np. zgonem mieszkańca.

(akta kontroli Tom II str. 35-54)

Przekazane Gminie przez Wojewodę Podkarpackiego środki z Programu zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i zawartą umową.

(akta kontroli Tom II str. 55-71)

Umowny termin realizacji zadania inwestycyjnego polegającego na utworzeniu Centrum (Moduł I) oraz ponoszenia kosztów związanych z jego obsługą, został określony na czas od dnia zawarcia umowy, tj. 22.07.2020 r. do 31.03.2022 r.

Umowne terminy realizacji przez Gminę zadań w zakresie funkcjonowania Centrum oraz ponoszenia kosztów związanych z jego obsługą określone zostały na okres od 01.04 do 31.12 2022 r. oraz pełne lata 2023 i 2024.

Powyższe terminy realizacji Zadań były równocześnie okresami kwalifikowalności kosztów/wydatków poniesionych w związku z ich realizacją.

(akta kontroli Tom I str. 490-618; Tom II str. 1-33)

Umowa z 28.07.2020 r. w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków na finansowanie zadania w ramach Programu MODUŁ I – Utworzenie Centrum, jako termin realizacji zadania inwestycyjnego ustalała czas od dnia zawarcia umowy do 31.12.2021 r. Za termin zakończenia Zadania inwestycyjnego przyjęto datę uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie Centrum lub datę jego odbioru końcowego.

W zgłoszeniu zadania inwestycyjnego do Programu MODUŁ I – Utworzenie Centrum, Gmina w harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji zadania podała, że rozpoczęcie jego realizacji nastąpi w II kw. 2020 r. od aktualizacji dokumentacji projektowej, zaś zakończenie w IV kw. 2021 r., tj. uzyskania pozwolenia na użytkowanie.

Gmina uzyskała pozwolenie na użytkowanie obiektów Centrum w dniu 09.02.2022 r.

Cel główny oraz cele szczegółowe określone w Programie zostały osiągnięte.

(akta kontroli Tom I str. 490-514; Tom II str. 72)

Przystępując do realizacji zadania polegającego na utworzeniu Centrum (Moduł I), przy wyborze wykonawcy robót w zakresie: „Rozbudowa i przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku szkoły w miejscowości Krzemienna na budynek Centrum opiekuńczo-mieszkalne”, Gmina stosowała przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁹.

Wartość zamówienia na kwotę 1 505,3 tys. zł (brutto) została ustalona 8.11.2020 r. na podstawie kosztorysów inwestorskich. Ogłoszenie o zamówieniu zostało zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych (BZP), na stronie internetowej Gminy oraz w siedzibie Urzędu od 9.11.2020 r. Komisja przetargowa została powołana zarządzeniem Wójta Gminy Dydnia 12.11.2020 r. Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia została 9.11.2020 r. udostępniona na stronie internetowej Gminy.

Zamówienie zostało udzielone w trybie przetargu nieograniczonego. Spośród 13 złożonych ofert, wybrana została oferta z najniższą ceną 1 363,6 tys. zł (brutto). Z wybranym wykonawcą w dniu 14.12.2020 r. zawarto umowę na wykonanie robót w zakresie objętym przedmiotem zamówienia. Ogłoszenie o udzielonym zamówieniu publicznym zostało zamieszczone w BZP 30.12.2020 r.

Zamówienie nie było dzielone na części.

(akta kontroli Tom II str. 73-91)

W dniu 19.05.2020 r., na wniosek Gminy został otwarty pomocniczy rachunek bankowy wyodrębnionych środków pieniężnych (funduszy celowych) „Rozbudowa i przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku szkoły na Centrum opiekuńczo-mieszkalne”.

W dniu 11.05.2021 r. na wniosek Gminy został otwarty nowy rachunek pomocniczy „Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Krzemiennej”, z uwagi na zmianę banku obsługującego Urząd Gminy.

(akta kontroli Tom II str. 92-96)

Gmina prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową z realizacji Programu – Moduł I, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Opisy dokumentacji finansowo-księgowej odpowiadały postanowieniom art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.²⁰ Merytoryczne opisy zawierały nazwę zadania, na które wydatek został poniesiony i numer i datę umowy na podstawie której roboty/usługi zostały wykonane. Naniesione były adnotacje o sprawdzeniu dowodu pod względem merytorycznym i rachunkowym oraz sposobu ujęcia w księgach rachunkowych (dekretacja). Adnotacje były opatrzone datami oraz podpisami osób za nie odpowiedzialnych.

W trakcie realizacji Programu – Moduł I nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za wykonane roboty budowlane i usługi. Sporządzanie i przechowywanie dokumentacji finansowej oraz merytorycznej odbywało się zgodnie z postanowieniami umowy.

(akta kontroli Tom II str. 97-183)

Przekazane przez Wojewodę Podkarpackiego środki na realizację Programu – Moduł I zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem oraz zawartą umową z 28.07.2020 r.

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

²⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy z 28.07.2020 r. Gmina zobowiązana była do sporządzenia i przekazania Wojewodzie Podkarpackiemu rocznych sprawozdań z realizacji Zadania w ramach Programu w terminie do 31 stycznia każdego roku, poczynając od sprawozdania za 2020 rok, według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do Programu. Sprawozdanie za rok 2020 z realizacji Programu Gmina sporządziła i przekazała do PUW w Rzeszowie 12.01.2021 r.

Za 2021 rok Gmina sporządziła sprawozdanie w dniu 13.01.2022 r., a w dniu 27.01.2022 r. sporządziła drugą wersję sprawozdania z realizacji Programu w 2021 r. Sprawozdania zostały przekazane do PUW w Rzeszowie w dniach ich sporządzenia.
(akta kontroli Tom I str. 490-514; Tom II str. 55-63)

Zgodnie z § 7 ust. 2 umowy z 28.07.2020 r. oraz § 7 ust. 1 umów z 01.03.2022 r. oraz 19.01.2023 r. Gmina była zobowiązana do sporządzenia i przekazania Wojewodzie Podkarpackiemu sprawozdania końcowego z realizacji zadania w ramach Programu, obejmującego rozliczenie w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania, według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do programu.

Zgodnie z § 2 ust. 10 umowy z 28.07.2020 r. za termin zakończenia zadania inwestycyjnego uznaje się datę uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie Centrum, a w przypadku, gdy nie jest ona wymagana – datę odbioru końcowego tego Centrum.

Sprawozdania końcowe z realizacji zadania inwestycyjnego (Moduł I) Gmina sporządziła i przekazała do PUW w Rzeszowie 13.03.2022 r.

(akta kontroli Tom I str. 490-514; Tom II str. 67-68)

Zgodnie z § 2 ust. 5 umowy z 01.03.2022 r. okres realizacji zadania został ustalony od dnia otwarcia Centrum do 31.12.2022 r.

Sprawozdania końcowe z realizacji zadania inwestycyjnego (Moduł II) Gmina sporządziła i przekazała do PUW w Rzeszowie 05.01.2023 r.

Zgodnie z § 2 ust. 5 umowy z 19.01.2023 r. okres realizacji zadania został ustalony od dnia 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.

Sprawozdania końcowe z realizacji zadania inwestycyjnego (Moduł II) Gmina sporządziła i przekazała do PUW w Rzeszowie w dniu 12.01.2024 r.

(akta kontroli Tom I str. 515-563; Tom II str. 69-71)

W okresie objętym kontrolą Minister Rodziny, Pracy Polityki Społecznej ani Wojewoda Podkarpacki nie przeprowadzali kontroli realizacji zadań określonych umowami.

(akta kontroli Tom II str. 184-186)

2.3 Organizacja Centrum opiekuńczo-mieszkalnego i przyznawanie usług w ramach COM

Opis stanu faktycznego

Rada Gminy Dydnia uchwałą²¹ z 4.11.2021 r. utworzyła z dniem 1.04.2022 r. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Krzemiennej, jako jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, działającą w formie jednostki budżetowej. Jako załącznik do uchwały został przyjęty Statut Centrum.

Wyżej wymieniona uchwała z 4.11.2021 r. została zmieniona uchwałą²² Rady Gminy Dydnia z 4.02.2022 r. w zakresie zapisu określającego termin utworzenia Centrum, zmieniając ten termin na dzień 7.02.2022 r.

Przyczyną zmiany terminu utworzenia Centrum była konieczność zatrudnienia kierownika Centrum, którego zadaniem było m.in. przygotowanie dokumentów

²¹ Uchwała Nr XLIV/348/2021 w sprawie utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Krzemiennej oraz nadania Statutu

²² Uchwała Nr XLIX/390/2022 w sprawie zmiany uchwały Nr XLIV/348/2021 rady Gminy Dydnia z dnia 04 listopada 2021 roku w sprawie utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Krzemiennej oraz nadania Statutu

regulujących działalność Centrum, zatrudnienie kadry oraz uczestnictwo w naborze uczestników przed rozpoczęciem działalności ośrodka 01.04.2022 r.
Rada Gminy Dydnia uchwałą²³ z 31.03.2022 r. nadała Centrum imię Księdza Prałata Adama Drewniaka.

(akta kontroli Tom I str. 322-324; Tom II str. 187-191; 197-198)

Zasady ponoszenia odpłatności przez uczestnika za pobyt w Centrum, Rada Gminy Dydnia określiła:

- uchwałą²⁴ z 13.12.2021 r. - obowiązującą do 31.03.2023 r., oraz
- uchwałą²⁵ z 13.02.2023 r. obowiązującą od 1.04.2023 r.

W uchwałach zostały ustalone odpłatności ponoszone przez uczestników za pobyt dzienny oraz za pobyt całodobowy. Uchwała z 13.02.2023 r. w ramach obu form pobytu uczestników w Centrum rozróżniała pobyt z wyżywieniem i usługami opiekuńczymi oraz pobyt z wyżywieniem i usługami opiekuńczymi i rehabilitacją.

Wysokość miesięcznej odpłatności za pobyt w Centrum uzależniona była od wysokości miesięcznego dochodu na osobę zgodnie z kryterium dochodowym określonym w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Odpłatności określone uchwałami były ustalane i pobierane wyłącznie w przypadku, gdy faktyczne koszty realizacji usług przekroczyły kwotę wsparcia finansowego udzielonego z Funduszu Solidarnościowego w ramach Modułu II Programu.

(akta kontroli Tom II str. 192-196)

Gmina w początkowym okresie funkcjonowania Centrum, w zależności od potrzeb zabezpieczała transport uczestników. Obecnie uczestnicy korzystający z dziennego pobytu w Centrum, z uwagi na niedużą odległość miejsca zamieszkania od Centrum, predyspozycje zdrowotne (brak ograniczeń ruchowych, stan zdrowia) oraz własny środek transportu, dojazd do Centrum organizują we własnym zakresie.

(akta kontroli Tom I str. 322-324)

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Centrum instytucją właściwą do wydawania decyzji w sprawie skierowania do Centrum był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dydni. Kierownik GOPS 21.12.2021 r. opracowała pisemne zasady przyjęcia uczestników Centrum, określające m.in. kryteria przyjęcia uczestników oraz sposób ich kwalifikacji.

O przyjęcie do Centrum mogły ubiegać się osoby:

- posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej;
- wymagające zapewnienia szczególnego i kompleksowego wsparcia adekwatnego do ich stanu zdrowia i związanych z tym potrzeb;
- potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki;
- które nie mogą skorzystać z usług w innych ośrodkach wsparcia.

Osoba ubiegająca się o przyjęcie do Centrum powinna złożyć do GOPS wniosek. Do wniosku należało załączyć: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do uczestnictwa w zajęciach w Centrum oraz o braku przeciwwskazań w zakresie lokomocji osoby niepełnosprawnej uczęszczającej do Centrum.

²³ Uchwała Nr LII/399/2022 w sprawie nadania imienia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnemu w Krzemiennej i zmiany statutu Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnemu w Krzemiennej

²⁴ Uchwała Nr XLVI/364/2021 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym w Krzemiennej, dalej: „Uchwała z 2021 r.”

²⁵ Uchwała Nr LXVIII/498/2023 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym w Krzemiennej, dalej: „Uchwała z 2023 r.”

Po złożeniu wniosku, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Na tej podstawie określana była sytuacja zdrowotna, rodzinna i mieszkaniowa oraz finansowa osoby ubiegającej się o przyjęcie do Centrum.

W pierwszej kolejności do Centrum były przyjmowane osoby zamieszkujące gminę Dydnia. W przypadku braku chętnych do uczestnictwa w Centrum mogły być przyjmowane osoby z sąsiednich gmin.

Nie została powołana komisja w sprawie przyznawania pobytu i usług w Centrum.

W GOPS sporządzany był rejestr złożonych wniosków o przyjęcie do Centrum.

W okresie funkcjonowania Centrum, do GOPS zostało złożonych łącznie 90 wniosków, w tym na pobyt dzienny 29 i na całodobowy 61 wniosków. Nie wystąpiło przyznanie uczestnictwa z urzędu. W okresie funkcjonowania Centrum wydane zostały 53 decyzje o skierowaniu osób niepełnosprawnych do Centrum.

Wnioski były przyjmowane również w sytuacji, gdy Centrum nie posiadało wolnych miejsc. W takich sytuacjach kierowano się zasadą, że zawsze istnieje możliwość zakwalifikowania osoby oczekującej na przyjęcie do Centrum w przypadku zwolnienia się miejsca. Tworzona była lista rezerwowa.

Kierownik GOPS nie wydawała decyzji odmownych w sytuacjach braku możliwości przyjęcia do Centrum osoby składającej wniosek w tej sprawie. Nie wydawano decyzji przyznającej pobyt w Centrum, a przyjęcie do niego warunkowano zwolnieniem się miejsca w nim. W powyższej kwestii były przez GOPS kierowane informacje do osób zainteresowanych, które złożyły wniosek i były na liście oczekujących.

(akta kontroli Tom II str. 199-205)

2.4 Standard Centrum opiekuńczo-mieszkalnego

Opis stanu
faktycznego

Centrum zostało dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Centrum spełniało wymogi lokalowe określone w dziale VI.1. Programu.

Warunki lokalowo-mieszkalne w Centrum zostały opisane w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.²⁶

(akta kontroli Tom I str. 321; Tom II str. 206-207)

2.5 Nadzór i kontrola nad realizacją usług oraz ich jakością

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą, Gmina Dydnia nie była kontrolowana w zakresie realizacji Programu.

W Urzędzie nie została określona odrębna procedura reklamacyjna dotycząca wnoszenia przez zainteresowanych i załatwiania praw związanych z pobytem osób w Centrum.

Wójt Gminy wyjaśniła, że zarządzeniem²⁷ z 31.03.2021 r. została wprowadzona procedura dotycząca trybu przyjmowania, rejestrowania i załatwiania skarg, wniosków i petycji w Urzędzie Gminy Dydnia.

(akta kontroli Tom II str. 184-186)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Gminy w obszarze objętym kontrolą.

²⁶ Szczegółowy opis pomieszczeń Centrum wraz z ich wyposażeniem, stan najbliższego otoczenia budynku Centrum został zawarty w protokole oględzin przeprowadzonych na podstawie art. 39 ust. 2 a ustawy o NIK w trakcie kontroli Centrum /LRZ.410.8.2.2024/.

²⁷ Zarządzenie Nr 521/2021 w sprawie przyjmowania i rozpatrywania skarg, wniosków i petycji w Urzędzie Gminy w Dydni.

Gmina realizowała zadanie polegające na utworzeniu Centrum – Moduł I i funkcjonowania Centrum – Moduł II, zgodnie z postanowieniami zawartych z Wojewodą Podkarpackim umów.

Działania w zakresie utworzenia Centrum – Moduł I zostały zakończone w określonych planem terminach i pozwoliły na osiągnięcie zakładanego celu, jakim było podjęcie przez Centrum działalności polegającej na świadczeniu usług opiekuńczo-mieszkalnych dla 20 niepełnosprawnych uczestników.

Otrzymane od Wojewody Podkarpackiego środki finansowe zostały wykorzystane i rozliczone zgodnie z umowami.

Gmina wywiązywała się z obowiązków sprawozdawczych wynikających z zawartych umów związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem Centrum. Sprawozdania roczne oraz sprawozdanie końcowe z realizacji zadania polegającego na utworzeniu Centrum – Moduł I były sporządzane przez Gminę na obowiązujących wzorach i w terminach określonych umowami przekazywane do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 12 września 2024 r.

Kontrolerzy
Paweł Adamski
Doradca prawny

/-/

Barbara Lew
Starszy inspektor k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz

/-/